

VS - EUROPA

Amerikaanse bedrijven, actief in de hoogwaardige zakelijke dienstverlening, die een vestiging in Europa overwegen, zijn voor het verwerven van kennis van de regionale markt aangewezen op samenwerking met een Europees bedrijf. Door de grote onderlinge concurrentie tussen stedelijke regio's is het aantal keuzemogelijkheden voor een vestigingsplaats groot. Hierbij wordt vooral gelet op regionale marktkenmerken. Bij een eventuele vestiging zullen zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar komen voor de regionale beroepsbevolking. Dit zijn de voornaamste conclusies van het onderzoeksrapport *The attractiveness of Europe as an investment region for American firms*, geschreven door R. Peters en P. Vossen. In het rapport wordt tevens aandacht besteed aan de attractiviteit van de potentiële toplocaties IJ-oeveren en Amsterdam-Zuid.

Te bestellen bij Advies- en Onderzoeksbureau Middelkoop & Partners, tel. 020-6250421.
Prijs: f 25,-

BEPERKINGEN

Wat niet weet maar toch deert is de naam van het jongste advies van de Raad voor Vastgoedinformatie (RAVI). Het rapport handelt over de registratie van publiekrechtelijke beperkingen op onroerend goed. Dit zijn door de overheid opgelegde inbreuken op het recht van gebruik of beschikking van een onroerend goed, voortvloeiend uit bijvoorbeeld de Woningwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Door het toenemende aantal besluiten en bepalingen van gemeenten, waterschappen, provincies en rijk is er behoefte aan een overzicht van de mogelijke beperkingen. De RAVI raadt staatssecretaris Heerma aan een registratiesysteem op te zetten bij het

kadaster, dat verwijst naar de instantie die de beperking heeft opgelegd. Op die manier krijgt men snel alle benodigde informatie over een bepaald onroerend goed. Over het rapport wordt op 11 november een studiedag gehouden.

Inlichtingen over het rapport bij de RAVI, tel. 055-285225.

Informatie over de studiedag (kosten f 295,-) bij Vermande Studiedagen, tel. 03200-22944.

CONCIËRGES

De bewoners van vijf flats in de Amsterdamse Bijlmermeer zijn zeer te spreken over de aanwezigheid van de 'avondconciërges' en willen dat het conciërges-project wordt voortgezet. Dat is een van de belangrijkste conclusies uit het onderzoek *Conciërges in de Bijlmermeer: effect op criminaliteit, veiligheid en leefbaarheid*.

Voor het onderzoek, dat is gedaan door het OTB in Delft in samenwerking met Nieuw Amsterdam, de beheerder van de flats, werden meer dan 1200 bewoners geïnterviewd. Opvallend is dat het experiment met het in de avonden inzetten van conciërges geen meetbare verbetering heeft gehad op het oordeel over de leefomgeving: uit de enquête blijkt dat de bewoners vinden dat de verloedering, criminaliteit en onveiligheid in de vijf flats niet zijn verminderd.

Desondanks bevelen de onderzoekers aan het project te continueren en waar mogelijk uit te breiden. Pas als op grotere schaal conciërges worden ingezet mogen concrete resultaten worden verwacht.

Frank Wassenberg: Conciërges in de Bijlmermeer: effect op criminaliteit, veiligheid en leefbaarheid, ISBN 90-6275-695-6.

Te bestellen via het OTB, Postbus 5030, 2600 GA Delft, tel. 015-784461.

Regionaal railvervoer. Foto: Max Popma.

RAILPROJECTEN

Met het bouwen van een tunnel onder de binnenstad wil de gemeente Den Haag een belangrijk potentieel knelpunt in het stedelijke en regionale openbaar vervoer voorkomen. De tunnel moet vanaf het Centraal Station onder de Grote Marktstraat naar de Brouwersgracht lopen en maakt deel uit van het nieuwe regionale railsysteem dat ondermeer Delft en Zoetermeer rechtstreeks met de kust verbindt en in nieuwe verbindingen tussen Den Haag en Rotterdam voorziet.

Aan dit plan, Randstad Rail, wordt meegewerkt door rijk, provincie, gemeenten en vervoersbedrijven zoals de NS, HTM en Westnederland. In de regio Amsterdam wordt ook aan verbetering van het regionale railvervoer gewerkt. Er zijn (min of meer concrete) plannen voor een railverbinding parallel aan bestaande trajecten langs het IJ en van Sloterdijk naar Zuidoost en voor een geheel nieuwe noord-zuidlijn die Amsterdam-Noord een volwaardige verbinding met de rest van de stad dient te geven.

BERLAGEVLAGGEN

Onlangs werden de eerste drie *Berlagevlaggen* uitgereikt, een onderscheiding voor bijzondere projecten en initiatieven op het gebied van de architectuur in Den Haag. De bedenker van deze onderscheiding, de H.P. Berlagestichting, heeft de prijs ingesteld als beloning voor projecten waarbij initiatief en ontwerp samen een aanwinst vormen voor Den Haag.

Het spelde ging dit jaar naar Rudi Fuchs en Michiel Polak (directeur en architect van de verbouwing van het Haags Gemeentemuseum), Kees Rijnboutt en Herman Hertzberger (opdrachtgever en architect van het nieuwe ministerie van Sociale Zaken) en Olav Fekkes, Fred Bos en Paul Kloet (eigenaar en architecten van Foto Uniek).

Foto Uniek, aan de Gedempte Gracht, herbergt op de begane grond een fotozaak en op de verdiepingen daarboven een galerie, oorspronkelijk bedoeld voor foto-exposities maar nu in gebruik als ruimte voor IJlandse beeldende kunst.

Stadsbeelden van Eindhoven: de Boschdijk richting centrum . . .

... en de hal van het Centraal Station. Bron: Stad Beeld Eindhoven.

STAD BEELD EINDHOVEN

In de maanden september en oktober vindt in Eindhoven de manifestatie *Stad Beeld Eindhoven* plaats, een evenement van beeldende kunst, architectuur en vormgeving in een stedelijke context. Op initiatief van de gemeente worden de diverse verschijningsvormen van het beeld van de stad en het beeld in de stad getoond met zowel publicaties als tentoonstellingen.

In het Van Abbemuseum worden in de tentoonstelling *Extra Muros* beelden geplaatst die door een aantal kunstenaars voor Eindhoven ontworpen zijn. In museum Kempenland wordt een overzicht gegeven van het standbeeld in Nederland tussen 1813 en 1940. Tevens verschijnt een beeldengids voor Eindhoven waarin de beelden in de openbare ruimte geïnventariseerd worden. In film- en theatercentrum Plaza Futura worden films gedraaid met als centraal thema 'stad'.

Een aantal projecten heeft vooral betrekking op de ontwikkeling van de stad. In het boek *Verkenningen in de ruimte* geven vijf auteurs met een uiteenlopende achtergrond - van stadsociologie tot architectuurtheorie - hun visie op het gemeentelijk beleid en doen zijn verhaal van hun ervaring van de stad. Op de architectuurtentoonstelling *Eindhoven Stadsbeeld in verandering*, die gehouden wordt in het World Trade Centre in Eindhoven, worden plannen en ideeën getoond die het stadsbeeld ingrijpend kunnen gaan veranderen. Voor het economische ontwikkelingsgebied in de omgeving van het Centraal Station zijn samen met de dienst Stadsontwikkeling plannen ontwikkeld door bureau Teun Koolhaas en het Architecten- en Ingenieursbureau van Philips/PSV. Ook de TU Eindhoven doet mee: in het kader van het project City Logo zijn ideeën gemaakt voor de spoorlijnzone. Jo Coenen ontwerpt een plan voor een gebied in de groene rustzone, en de tuin- en landschapsarchitecten Buys en Van der Vliet maakten ontwerpen voor de herinrichting van het stadshart, dat door de bouw van de Heuvelgalerie sterk zal veranderen.

Informatie bij Stad Beeld Eindhoven, tel. 040-387758.

STAD IN, STAD UIT

De suburbanisatiegolf van de jaren zestig is tot staan gebracht. Tegenwoordig is de stad weer een populaire woonplaats. Deze gangbare voorstelling van zaken wordt genuanceerd door de sociaal-geograaf Oedzge Altzema in zijn proefschrift *Stad in, stad uit*. Van een omvangrijke terug-naar-de-stad-beweging is geen sprake. Wel blijven stadsbewoners meer dan vroeger in de stad wonen. Stadsverlaters trekken vooral naar randgemeenten en groeikernen, niet zozeer meer naar plattelandsgemeenten. Dit wordt veroorzaakt door economische en praktische factoren, suburbanisatie is duur geworden en er zijn nauwelijks woningen beschikbaar. Het woonideaal van een rustige, landelijke omgeving geldt nog steeds maar is moeilijk realiseerbaar geworden.

Stad in, stad uit is verschenen in de serie *Nederlandse Geografische Studies van het KNAG en kost f 37,50*. ISBN 90-6809-137-9.

GEOPLAN

Dit najaar en begin volgend jaar organiseert Geoplan, in samenwerking met het Onderzoeksbureau voor Technische Bestuurskunde (OTB), een cursus *Beheer van naoorlogse wijken*. De cursus biedt inzicht in de mogelijkheden van een integraal beheer van naoorlogse woonwijken. Daarbij komen diverse aspecten aan bod, zoals de ontwikkeling van een integraal beheerplan, het tijdig herkennen van de zogenaamde vervalpiraal, de relevante technische, juridische en financiële instrumenten van de gemeente en de wijze waarop integraal beheer van naoorlogse wijken op efficiënte wijze tot stand kan worden gebracht. De cursus, die deel uit maakt van het cursuspakket Integraal Stedelijk Beheer, is bedoeld voor ambtenaren die betrokken zijn bij de ontwikkeling van beleid ten aanzien van het beheer van naoorlogse wijken.

De kosten zijn f 1.250,-, inclusief cursusmateriaal, lunches en consumpties. Meer informatie en aanmeldingen bij Geoplan, Emmastraat 28, 1075 HV Amsterdam, tel. 020-6716121.

KROONBEROEP

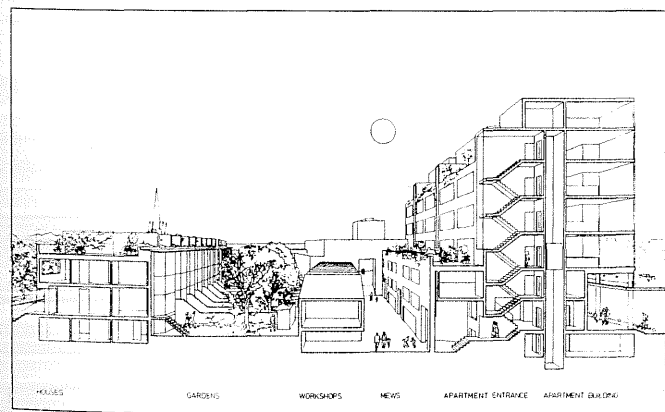
De geruchtmakende *zaak-Bentham* houdt al jarenlang de gemoederen van juridisch-planologisch Nederland bezig. In 1983 vocht Bentham de bevoegdheid aan van de Kroon als laatste beroepsinstantie in bestemmingsplanprocedures. Voor het Europese Hof voor de Rechten van de

Mens betoogde zijn raadsman dat het Rijk in een zaak van overheid tegen burger geen onafhankelijke rechtspraak kan plegen. Het Hof gaf Bentham gelijk en dwong de Nederlandse wetgever tot een grondige herziening van de planologische procedures. De Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening (RARO) stelt in een recent advies dat vervanging van het Kroonberoep door een beroep op de op te richten afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State geen achteruitgang hoeft te betekenen van de rechtszekerheid. De RARO sluit zich hiermee aan bij de regering maar is minder gelukkig met de sturingsbevoegdheid die de minister van VROM zich daarvoor in de plaats wil toeëigenen: de minister wil de beslissingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten bij bestemmingsplannen overnemen. De RARO is van mening dat deze bevoegdheid te weinig procedurele waarborgen kent en bovendien een te ruime grondslag heeft, namelijk strijd met het nationale ruimtelijke beleid en niet alleen met bijvoorbeeld planologische kernbeslissingen. Daarnaast heeft de minister al voldoende andere mogelijkheden om bestemmingsplannen te beïnvloeden. De RARO noemt de nieuwe bevoegdheid daarom "zowel overbodig als ongewenst".

EUROPAN 2

Tijdens de Internationale Dag van de Architectuur, die op 30 juni jongstleden werd gevierd, zijn de prijswinnaars bekend gemaakt van de prijsvraag *EuroPan 2*, de ideeën prijsvraag voor jonge Europese architecten. Voor de vier Nederlandse locaties Apeldoorn, Breda, Nijmegen en Zaanstad werden 158 ontwerpen ontvangen. Uit deze inzendingen werden door een deskundige jury vijf prijzen (8000 ECU elk) en vijf eervolle vermeldingen (3000 ECU elk) geselecteerd. Van de vijf prijzen waren er twee voor plannen voor de locatie De Hessenberg in Nijmegen, twee voor de locatie Zaanwerf in Zaanstad en een voor de locatie Steenakker in Breda. Maar liefst vier van de vijf eervolle vermeldingen waren voor plannen voor de Zaanwerf, de vijfde was voor een plan voor de locatie Welgelegen/Kanaalzone in Apeldoorn. In het najaar worden alle inzendingen die voor de Nederlandse locaties zijn ontvangen tentoongesteld en in december 1991 worden alle winnende ontwerpen internationaal geëxposeerd in Madrid.

Inlichtingen bij het secretariaat van *EuroPan*, Valkenburgerstraat 216, 1011 ND Amsterdam, tel. 020-6228936.

Ontwerp voor de locatie Zaanwerf, een van de prijswinnaars van de *EuroPan*-prijsvraag. Bron: *EuroPan*.

Advertentie

AMSTERDAMSE
SOCIAAL - GEOGRAFISCHE
STUDIES

34

De prijs van het bestaan

Een onderzoek naar de woonlasten, vaste lasten en bestedingen van huishoudens in Lelystad

E.O. Kurpershoek
E.T. van Kempen

Verslag van een onderzoek naar de woonlasten, de overige vaste lasten en het bestedings- en activiteitenpatroon van huishoudens in de ex-groeikern Lelystad. Lelystad is een gemeente waar vrijwel alle huurwoningen na 1970 zijn gebouwd, wat een relatief dure en homogene woningvoorraad tot gevolg heeft. Speciale aandacht wordt in dit onderzoek besteed aan de situatie van huurders enerzijds en van eigenaar-bewoners anderzijds en aan de mogelijkheden die Lelystad als 'artikel 12-gemeente' ter beschikking staan om hun woonlasten te beïnvloeden.

Amsterdam, 1991, 188 pp.
ISBN 90-6993-061-7
Prijs f 19,50

U kunt deze publikatie bestellen bij het Instituut voor Sociale Geografie, Jodenbreestraat 23, 1011 NH Amsterdam, tel. 020-5254062 of door overmaking van f 19,50 op postgiro nr. 5032413 t.n.v. Vakgroep Sociale Geografie, Universiteit van Amsterdam onder vermelding van Publikatie ASGS 34.

AUTO'S

Automobiliteit en de leefbaarheid van stedelijke woongebieden is het onderwerp van een congres dat op woensdag 13 november 1991 in de aula van de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) wordt gehouden. Woonbuurten in de stad ondervinden veel hinder van het nog altijd toenemende autoverkeer. De leefbaarheid, bereikbaarheid en veiligheid van de woongebieden vragen nog steeds om nieuwe oplossingen. Op het congres, georganiseerd door het Instituut voor Toegepaste Sociale wetenschappen (ITS) in samenwerking met het Nijmeegs Instituut voor Academische Studies (NIVAS), wordt deze problematiek van diverse zijden belicht en zal gezocht worden naar mogelijkheden om het autoverkeer te beteugelen, te weren, te vervangen of te reguleren.

Deelname kost f 160,- inclusief symposiumbundel. Inlichtingen bij drs. R.H.C. Jas (ITS; tel. 080-653507) of drs. J.H. Brommer (NIVAS; tel. 080-616032).

VINEX 3

Het Vierde-Notabeleid van minister Alders (VROM) krijgt steeds concreter vorm. De Vierde Nota Extra (Vinex), die eind 1990 werd uitgebracht, heeft inmiddels een vervolg gekregen met deel 3 (het kabinetsstandpunt). Dit deel doet uitspraken en bevat beleidsvoornemens op zeer gedetailleerd niveau. Met de stadsgewesten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is overeenstemming bereikt over omvang en locatie van de woningbouw, over bedrijfslocaties en openbaar vervoer voor de komende 15 jaar. Alleen met het stadsgewest Utrecht heeft het overleg nog niet tot

een akkoord geleid. Het locatiebeleid voor bedrijfsvestigingen heeft de afgelopen twee jaar zijn vruchten afgeworpen waardoor het accent in deel 3 kon verschuiven naar het als nog ontsluiten per openbaar vervoer van 'verkeerd' gelegen kantoorlocaties. Verder is in vergelijking met deel 1 de koersbepaling voor het landelijk gebied aangepast en is het bijbehorende milieubeleid verscherpt. Ook heeft de aanpak van de leefbaarheidsproblematiek in dunbevolkte gebieden uitwerking gekregen in een aantal convenanten en wordt de glastuinbouw, waarvoor in het westen geen ruimte meer is, gestimuleerd naar het noorden te verhuizen.

BOUWKOSTEN

Onderzoek aan de TU Delft heeft uitgewezen dat in de bouwkosten van ongesubsidieerde woningen grote regionale verschillen bestaan. Ook wanneer de verschillen in grootte van de woningen worden meegenomen, blijkt in het noorden en het oosten van het land goedkoop gebouwd te worden terwijl de Randstadbewoner relatief duur uit is. Het onderzoeksrapport *De gegunde vrije-sectorwoningen 1988-1990*, geeft een verband aan tussen de omvang van de gemeente en het percentage ongesubsidieerde woningen. Gemeenten met meer dan 100.000 inwoners kennen 21% ongesubsidieerde bouw, terwijl dat percentage voor gemeenten tot 5000 inwoners 63% bedraagt.

Het onderzoek van drs. J.B. Conijn is uitgevoerd aan het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde van de TU Delft, tel. 015-784461. Het kost f 10,-.